

visokega stanu, tako zamerljivi, kakor so dandanes.

Jozelj je po nekaj letih odšel v Ameriko. Bil je bister in varčen, dolarček je polagal na dolarček in si napravil veliko premoženje. Kakor pravi ameriški bogataš prihaja zdaj v Vevče na oddih. Vselej, kadar se sestane s stariimi znanci in kramljanju, se mu vzbudi spomin, kako je na furmanskem balu zaključil povštartanc, in kako si je

spet pridobil direktorjevo naklonjenost.

Furmanov v Vevčah ni več. Na cestah vladata zdaj šofer in avtomobil. Ni verjetno, da bi postali kdaj šoferski plesi taka posebnost, kakor so bili fajakarski v Ljubljani in furmanski v Vevčah. Šoferji pač nikoli ne bi mogli z avtomobilskimi deli tako lepo okrasiti dvorane, kakor so jih nekoč furmani s konjsko opremo in z deli voza.

S plesišča na platno

Ples ni samo zabava, marveč je dandanes mnogim tudi kruh. So pa tudi ljudje, ki jim je baš ples pripomogel do kariere. Med filmskimi zvezdami je cela vrsta takih, ki so baš s pomočjo plesa dosegle svetovno slavo. V Ameriki posebno priljubljena Joan Crawford na primer je bila preprosta plesalka v nekem newyorškem baru. Naravnost s plesišča so jo odvedli v filmski atelje in dosegla je sijajno kariero. Lillian Harvey je s 16 leti nastopala kot plesalka v nekem dunajskem kabaretu. Tam jo je opazil režiser Ufe in kmalu je zaslovela kot filmska zvezda. Tudi Liana Haid je bila najprvo plesalka v varietej in je baš zaradi svojega gracioznega plesa prišla k filmu, ki ji je prinesel svetovno slavo in velike dohodke. Slično je bilo tudi z Dino Grace. Že v londonskih kabaretih je zaslovela kot odlična plesalka, prišla nato h gledališču in se končno zasedla pri filmu. Takih karier, ki so se začele pri plesu, bi le dalo naštetih nič koliko. Seveda ni bil samo ples, marveč tudi lep obrazek, čedna postava in pa precej sreče, ki so vsem njim odprli pot s plesišča na platno.

NAJELEGANTNEJŠE IN NAJMODERNEJŠE
VELOUR TRANSPARENT
VELOUR FAÇONÉ
ZLAT IN SREBRNI LAME
KRASNI KUPONI
Z A P L E S :
OGLEJTE SI NAŠE IZLOZBE!
MANUFAKTURA
F. Ks.
SOUVAN
MESTNI TRG 24

Poncij Pilat - taragonski rojak?

Zavzetje Tarragone po Francovih četah je spravilo zanimivo zgodovinsko drobtino na dan

Skupna svetovna zmaža

Angleži „Lambeth - walk“, mi pa „Mat' fržcu prstavlajo...“

Kakor španska gripa v povojnih letih se je razpasel. Namreč lambeth walk, prikupna novotarija letošnje plesne sezone. Res, prava plesna epidemija je zajela vse, staro in mlado in na cestah so študentje že odpravili tradicionalno pozdravljanje. Da bi se odkrivali s klobukom? Kaj šel Kar palec preko rame pa plesni krik: Hoj, oj, hej! Kakor hočete in kakor komu prija.

Pa zakaj tudi ne bi, če si je pa celo oni dan angleški premier dovolil tako le nedolžno šalico. Spominjate se gotovo kritičnih dni v septembru, ko je bila evropska kriza na višku in je grozil nov svetovni požar. Vsi smo bili na trnjuh, ugibali smo, ali bo vojna ali ne, in denar smo pobirali iz hranilnic. Kdor ga je namreč imel! Nu, in takrat, ko se je mister Chamberlain pripravljal — seveda z neizogibnim dežnikom — na zgodovinsko frčbo v Monakovo, so pristopili k premetenemu državniku novinarji in ga pobarali to in ono. Pa se je tudi nekdo osokolil in ga vprašal:

— Mister Chamberlain, ali bo vojna ali ne?

Ali mislite, da je bil premier kaj v zadregi? Nasprotno! Malo se je nasmešnil, sključil svojo sloko postavno, dvignil palec preko rame in odrezavo dejal:

— Oj...

Pravijo, da je bil to dozda najboljši diplomatski odgovor. Vsaj za Angleže!

Ampak pojdemo k stvari. Ta prekličani lemetbok — kar po domače ga bomo imenovali — ki je spravil ljudi iz ravnotežja, se je rodil v majhnem londonskem predmestnem gnezdu. To je majhna četrta malih obrtnikov in še manjših trgovčičev. Tudi ti mislijo,

nosti — da so bili med vojno trdni zavvezniki. Zakaj ne bi poživil tisto antante cordiale, ki je ugnala preklicane boches...? Zatorej vivat lemetbok!

Lani spomladi so ga plesali v Londonu, poleti že v Parizu, na rivieri in tudi pri nas v mondenih letovisčih, na Bledu in drugod. Potem je šel jeseni mojster Jenko na pot. Kratek skok v Pariz in čez lužo v London. Temeljito podkovan v vseh plesnih novostih se je vrnil v Ljubljano. Na meji na Rakemu mu plesov niso zacarili, tako jih je prinesel k nam in založil z njimi tudi vso Jugoslavijo. Vse: lemetbok, palaš glide in druge, ki jih zdaj vtepa ne v glavo, ampak v noge nasi plesa željni in žejni mladini.

Poprej smo vam izdali prvo sliko. Kako pa naprej, Vas bo nemara zanimalo? Nu, spet dva ali tri korake naprej, en vmesni korak polke, parček se postavi drug drugemu nasproti, nato se tlesknejo po kolenih, pika poka, pika pok. Zadnjič je bil na neki plesni reviji že prileten gospod, in ko je videl ljubko zabavo, je ves navdušen menil, da bi tudi on poskusil, samo želel si je, da bi pri tistem pikapokanju on delil na mesnati del. Da bi bolje pokalo. O nič za drugega.

... nato se še pozdravita, zasučeta okrog svoje osi kakor naš stari planet in še en krepki huj! Pa smo že opravili z lemetbom vokal.

Se to: Angleži plešejo to na svoje slagerje, mi pa na našo:

Mat' fržov prstavlajo,
na vojsko se prpravlajo...
holadri, holadra...

— ič

Rudolf Kresal:

Ani pleše

(Iz romana »Student Štefana«)

Pred mizo se je vljudno vstopil mlad, gladko počesan fant in se priklonil Ani. Štefan se je nehoti nasmešnil. Nihče od študentov se še ni bil domislil, da bi plesal z njo. Bilo jima je prezgoda. Zda sta zardevala. Že opita sta se bedasto zastrmela vanjo. Ani bi bila najrajši skočila kvišku in vsakemu prisilila zausnico. Štefan se je pa, sam bog si vedi zakaj, smehljaj. Fantu je bilo že predolgo stati. Pogledal je Štefana. Pogledal je Ani. Tedaj je kakor splašena srna šinila od mize, se oklenila plesalca in zavrtela v vrtnec, prožna, lahka, resno nasmehnjena.

Štefan je ostrmel. Ani pleše! Od kdaj? Nehote je nagnil kozarec in ga izpraznil do dna. Kaj? Tudi on? Nalezel se je duha, ki je vladal okoli njega. Nekaj časa se je zdel podoben ptiču, ki prileti s poleta in najde prazno gnezdo. Ko se ozre, ugleda visoko nad seboj leteti mladica. Tej primeri se je moral smejeti in sprijaznil se je s tem zanj tako presenetljivi medstevju, da

Dr. I. C.:

Brez šopka nikamor!

Šopek je primeren za vsako priložnost. S šopkom izkažeš spoštovanje in priznanje, s šopkom se ljudje poslavljajo, pozdravljajo in si čestitajo. Šopek je najnežnejše darilo in tudi ti, ki drugih darov ne sprejema, podarjenega šopka skoraj ne more odkloniti.

Odkod izvira navada, da se poklanjajo šopki? Stari vek je ne pozna. Edino ob slavnostih v čast boginje Prozerpine na Siciliji so baje nastopale deklice s šopki v rokah. Spočetka so ljudje izkazovali s šopki čast samo bogovom. Z njimi so krasili njih žrtvenike, žrtve in svečnike.

Pozneje so postali Rimljanom venci neogiben okras pri slavnostih. Tudi pri poroki sta nosila venec ne samo ženin in nevesta, temveč tudi vsi svatje. Ta običaj še danes ta dan ni zamrl, le da si svatje pripenjajo namesto vencev mirto na suknjič.

Tudi vladarje so nekoč pozdravljali vsi z vencem na glavi. Venec je bil spomlad iz vetrnic in žefranov, poleti iz rožmarina in nageljnov. Rože so uporabljali rimski cesarji pri domačih slavnostih. Neron si jih je dal pripeljati celo ladjo iz Egipta. Veljale so baje več ko tona zlata.

Egipčanski bogataši in vladarji so trošili cvetje po dvoranih in mizah. Imeli so baje stroje, ki so v najslavesnejšem trenutku pri gostiji začeli metati na goste cvetlice s stropa.

Vzhodni narodi, Peržani, Arabci in Egipčani, niso poznali vencev. Liste ali cvetove so kvečjemu izklesovali v kamen ali so jih pa trošili ob slovesnih priložnostih po tleh. Ta navada izvira menda iz Egipta, kjer so vladarjem posipali pot z dišečim cvetjem. Od njih so to navado prevzeli Izraelci. Ko je jezidil Kristus v Jeruzalem, so mu polagali palmovce liste na pot. Iz krščanstva se je ta običaj prenesel v Evropo. Tudi pri nas posipajo pot, koder gre procesija, s cvetjem in zelenjem.

Šele v 18. stoletju so jeli delati iz cvetlice in zelenja šopke. In tedaj so tudi začeli uporabljati vaze.

Dandanes nas cvetličarji s šopki vse leto kar obspajajo, pa tudi ženske in otroci po mestnih ulicah. Proti koncu zime s talogi, zvončki in trobenticami. Proti koncu jeseni z omelo in smrečjem. Toliko da pomladne cvetlice zaveto, že gredo na trg. Tiste, ki se slučajno med tednom skrijejo očem trgovcev, pa gotovo v nedeljo potrga ljubitelji narave.

Vse je dobro

»Gospod sosed, oprostite mi. Ena mo, jih kološ je zlezla skozi plot in razgrebla vašo gredo, kjer ste zasadili cvetje.«
»Oh, to pa res nič ni. Moj pes je zatič zadavil vašo kološ!«

»Tako? Da, in moj sin je žal povozil avtom vašega psa.«

»Je že vse dobro, sosed, vaš sin se je pa zaročil z mojo hčerjo.«

Med vsemi mesti, ki so jih Francovi »nacionalisti« osvojili zadnje dni, je mesto Tarragona, če izvzamemo Barcelono, nedvomno najpomembnejše. Tarragona je prastaro mesto, čegar začetki segajo še v dobo semitsko-feničanske kolonizacije Pirenejskega polotoka. L. 218. pred našim štetjem so Tarragono osvojili Rimljani pod poveljstvom slavnih Scipionov, Gneja in Publija Kornelija. Tarraco, kakor so Rimljani imenovali svojo novo utrdbo, je postal oporišče rimskega prodiranja v notranjost Iberskega polotoka. Ko je Hazdrubal l. 212. potolkel Scipione v današnji pokrajini pri Terruelu, so Rimljani baje pokopali oba svoja generala v Tarragoni. Zgodovinsko dokazana ta stvar ni, vendar tamojnje ljudstvo po ustnem izročilu trdno veruje in imenuje neki star rimski spomenik »el sepulcro de los Escipiones« — grob Scipionov.

Ko je kasneje Julij Cezar utrdil rimsko oblast v teh krajih, je Tarraco postal glavno mesto rimske pokrajine Hispanije Citerior, t. j. bližnje Španije. V tej dobi je bilo mesto že popolnoma poromanjeno, kar se je bilo zgodilo tudi z mnogimi drugimi kraji iberške dežele. Zopet pripoveduje ljudska legenda, da se je v tem času rodil v mestu cesarski namestnik v Judeji Poncij Pilat, znan vsemu krščanskemu svetu iz procesa proti Jezusu Kristu. Nanj spominjajo

Veste, zakaj...

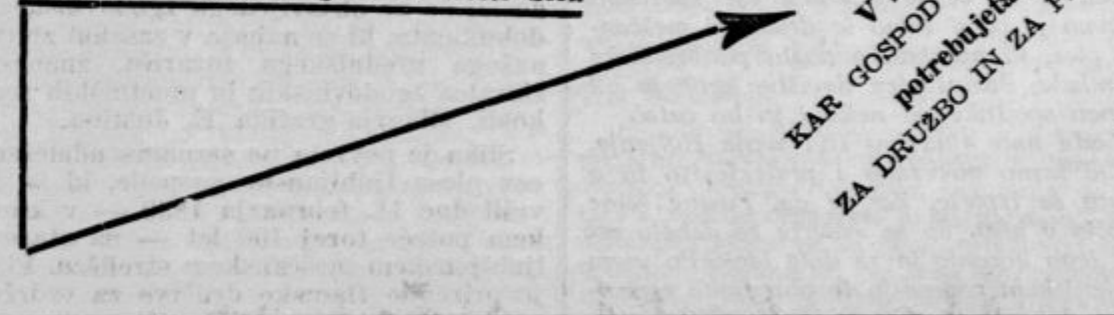
...nosijo moški kravato? V srednjem veku so baje v nekem mestu obesili iz doslej neznanih vzrokov odličnega državljanca. Njegov sin ga je odrezal z visile in da bi pokazal svoj protest proti očetovi nasilni smrti, si je okrog vratu privezal vrvi, s katero so obesili očeta. Moškim tistega mesta je ta okras tako ugajal, da je v nekoliko dneh nosila polovica meščanov okrog vratu vrvi, ki se je postopno izpremenila v svileno šerpo in naposled v današnjo kravato.

... nosimo spodaj zavhane hlače? Pojasnitev tega skromnega okrasa elegantne moške obleke je prav preprosta. Princ Waleški, poznejši angleški kralj Edward, ki je odstopil zaradi gospe Simpsonove, je bil nekoč pri konjskih dirkah v Ascotu. Vili se je ploha. Princ si ni hotel zablatiti hlač in si jih je zato zavihal. Vsi navzočni gospodje so ga seveda brž posmehovali, in ker je bil Waleški princ že v preteklem stoletju odločen za modo, so krojači razglasili zakon, da je zavih na hlačah največja in najlepša novost. Tri dni po dirki je že nosil ves moški svet zavihane hlače tudi ob najlepšem vremenu in tako se je zavih ohranil do dandanes.

V. LESJAK

DAMSKA IN MOŠKA MODA

Ljubljana — Selenburgova in Hotel Slon

razvaline stolpa, ki ga je l. 1811. razdejel Napoleonov general Suchet. Stolp je nosil ime »el Torreón de Pilatos«. Ali je ta rimski veljak res kdaj bival v stolpu, se ne da dognati, pač pa je res, da je v njem stoloval cesar Avgust. Morda je ljudska domišljija opisala stolp silnemu Ponciju Pilatu, ki je bil širšim narodnim množicam bolj znan nego mogočni cesar Avgust.

Če Vam je družba prijetna, jo povabite na dom. — Za postrežbo Vam ni treba biti v zadregi. Najfinejše narrezke, najboljša vina Vam nudi

DELIKATESA
PEZDIR
GRADIŠČE 3

...so na koncu moških rokavov trije gumbi? Ta običaj je iz dobe Marije Terezije. Cesarica je zmerom zelo razburjala, da njeni vojaki ne nosijo žepnega roba in da si brišejo nosove ob rokave. Premišljala je o tem in dala naposled ukaz, da morajo biti na vseh vojaških rokavih po trije četverkotni gumbi z ostrimi robovi. Odsihod so se ohranili gumbi na rokavih vse do dandanes.

...imata frak in žaket zadaj dva gumba? Tudi ta malenkost, s katero si nihče ne bell glave, ima star razlog. V času, ko so gospodje mnogo nosili suknjice s škrici, so si morali konce škricjev pritrditi na dva gumba sredi hrbta, kadar so hoteli jahati. Škrici so izginili, a gumbi so ostali.

da imajo pravico do življenja in do malce nedolžne zabave, pa so potuhitali ples, ki so ga krstili po svojem okraju. Pihnilo so ga res, kajti nastala je čudna, a ljubka zmes: malo polke, malo štajriš ali vsaj podobno — nekateri celo zatrjujejo, da je neke sorte šuplatler — bojni ali plesni krik oj ali hoj, kar precej sliči našemu aufbiku, malo koketnega pomežikanja, za uverturo osem korakov naprej, štiri korake pod desnico, štiri pod levico naokrog, parček si stopi nasproti, si zaljubljeno pogleda v oči, palec šine preko rame, pa hoj in je prva slika končana.

Lemetbočani si gotovo niso mislili, da bo tale njihova plesna novotarija, ki je sicer tudi v strogem nasprotju z angleško hladnostjo, decentnostjo in konservativnostjo, prodrla in si zavojevala svet. Ker preko noči je namreč London znorel. Lemetbok vsi si je začel utirati svojo zmagovito pot. Najprej so ga plesali preprosti ljudje, delavci in obrtniki, potem trgovci, prodrl je pa tudi v druge sloje in si naposled osvojil najvišje kroge. Postal je prava demokratična zabava.

Ker pa London ni daleč od Pariza in ker je London že desetletje vodilen za moderne plesne, se seveda ne smete čuditi, če so ponoreli tudi Paržani. Ugaljal jim je poskočni ples, vseh jim je bila živahnost sicer vedno mrzlih in meglenih Londončanov in spomnili so se tudi — morda z malce sentimental-

izjunita. Drug za drugim plešeta z njo. Prvi plesalec se zaman poteguje. Vselej ga prehita, ga molče, po s tem bolj zgovorno kretno ali pogledom zavrne. A tudi z drugo več ne pleše gladko počesani, sanjavi fant. Nazadnje obsedi pri svoji mizi in pije. Oči se mu sovražno, grozeče bliskajo v smeri proti študentoma. Toda onadva se lepo vase smejeta. Kako naj ju ti bliski omečijo! Omamljena od Ani, brezumna od njenih oči, plesa, od telesa, kakor kača se pregibajočega, srebrnega glasu, in opita bi se spoprijela z vsem svetom. Ljudje se jima morajo ulikati, ne njima, umikajo se Ani. Glasovi se polegajo. Slišati je le še orkester in zdaj pa zdaj glasneje drsajoče korake plešočega para. Ani pleše, kakor bi valovil lahen, vitek oblak temne megle. Ljudje so ukopani. Gle-dajo. Strme. Ali je mogoče tako plesati? Telesa skoraj ne vidijo, le pregibajoče se, valoveče črte nečesa, begajoče zdaj sem, zdaj tja, govoreče, preklinjajoče, proseče. Anina duša pleše, govori, se pogovarja z vsemi, z živimi in mrtvimi, z vsem svetom in nazadnje sama s seboj. Potem se utruji, oči ji skrivnostno gore, smehljaj z obraza izginja, ustnice stiska. Spet se vrača na

svet. Spet je v krčmi. Spet vidi pevke z globokimi izrezi na prsih, belo, mokero se blestečo polt izmučenih teles. Spet sliši vriskanje gosli, breknjanje kitare, mrzle glasove razglašene klavirja, vidi, kako brezizrazne, mrtve so oči, obrazi, roke teh deklet. Dovolj. Dovolj. Kakšno godbo je bila slišala še pravkar? Kaj je plesala? Kaj je dala v tisti vsakdanji, priskutni ples? Dovolj! Ani se v glavi vrtil. Student čuti, da mu v rokah omahuje. Dovolj! šepče Ani. eN morem več!

Ljudje imajo zdaj spet dovolj prostora. Vsi so se oddahnili. Anin ples je že ležal na muhi moreče, ubijajoče. Orkester spet vsakdanje igra. Leni, prazno. Brez prestanka. Zda so se vsi zgnetli na tesno odmerjeno plesišče. Vsem je, kakor bi se bili pravkar osvobodili verig. Ani sedi pri mizi in topo bulji predse. Orkester ne sme le no igrati. Že divja. Plesalci besne. Krčma spet bobni. Ljudje zunaj, v nizkih, tesnih hišah, morajo slišati za molkel, oddaljen zlohoten topot. V temi, na trdih blazinah se nemirno obračajo otroci, se prebujajo, odpirajo oči, zro v temo, izbuljeno poslušujoč, tresoč se od strahu.